

דברי הגאון רבי מנחם מענדל שניאורסאהן זצ"ל
האדמו"ר האחרון מליובאוויטש
(מתוך הספרים אגרות קודש, תורת מנחם ועוד)

"בעצם הענין דלבישת פאה נכרית, ולא להסתפק בכובע ומטפחת, מבואר ההכרח בזה בכמה מקומות. והרי רואים במוחש אשר לבישת כובע ואפי' מטפחת, משאירה חלק השיער בלתי מכוסה, **על כל פנים במשך זמן קצר**, זאת אומרת שעוברים על האיסור הגדול, וכהפסק דין בשו"ע או"ח סי' ע"ה. וגודל הענין מובן גם מגודל השכר על קיום הציווי, כפי שנצטוונו. וכלשון הזוהר הקדוש (ח"ג, קכו). מתברך בכולא, בברכאן דלעילא ובברכאן דלתתא, בעותרא בבנים ובבני בנים" (אגרות קודש חלק י"ט, איגרת ז'תכ"ה. נוסח דומה נכתב בכמה מכתבים נוספים, וכן הובא בספר "ליקוטי שיחות" חלק י"ג עמ' קפ"ז).

"במענה למכתבה מד' תצוה בנוגע לפאה, בו כותבת שאינה מבינה בדיוק מה הכוונה בזה, **ענין הפאה הוא, שהשערות תהיינה מכוסות לגמרי**, ובמילא אם מכסים רק חלק, אין זה כפי שהכוונה בזה היא. גם היתה צריכה להשתדל שגם אחרות יעשו כן, ולבאר להן שזוהי הדרך וסגולה לבריאות, פרנסה ונחת אמיתי מהילדים, והשי"ת יעזור לבשר בשורות בזה" (אגרות קודש חלק ח', איגרת ב'תס"ג. מאידיש: "אגרות קודש מתורגמות" חלק ב' עמ' פ"ט).

"במענה על מכתבו מכ"ח אייר, בו כותב אודות הצעת נכבדות עבור בנו שיחיה. מובן ופשוט אשר תנאי שאי אפשר בלאו הכי הוא ענין הפאה, כי פשוט שאינו דומה הזקנות ואלו שבאו ממדינתנו לפנינו, לזוג צעיר המתחילים עתה לבנות בית **בישראל, ובכפר חב"ד**, מיסודו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ואין זה רק ענין פרטי, אלא גם ענין כללי וגדר וזכות הרבים.

לאידך גיסא, אין בהנ"ל כוונתי שמוכרח לדבר על דבר זה ברעש וברוגז ובתור פקודה וציווי, כי העיקר הוא בהנוגע לפועל, ושיהיו בטוחים על דבר זה קודם החופה. וכפי שמתארים את מהותה של המדוברת, ואיך שקבלה עליה הנהגת ביה"ס "בית יעקב", וכנראה נשמעת להוראת המנהל דשם שבטח גם הוא יסייע בתעמולה בהנ"ל, בטוחני שיעלה בידם להתדבר על דבר הנ"ל.

ובפרט שכאמור זהו נוגע לרבים, שאפילו אם פלונית אומרת שבהנוגע אליה אין נפקא מינה באיזה אופן תכסה ראשה, כיון שבכל אופן יהיה הכיסוי כדבעי, **מובן שאינה יכולה להבטיח בהנוגע לאחרות** וקל להבין. ובאם יסודר הנ"ל, שהיא טובתם האמיתית של שניהם והמשפחות, נכונה ההצעה ויהיה בשעה טובה ומוצלחת.

יש מקום לומר שמי שהוא יטעון **על דבר הנהגת האמהות שלא דוקא בפאה** [אלא מטפחת או כובע, ויש בזה משום "אל תיטוש"]. אבל כבר מילתי אמורה (בהקדם הידוע בחסידות, אשר כל היפך הברכות שבתורה, באמת ברכות הם. עיין לקו"ת פרשת בחוקותי) שהרי זה מברכות עקבתא דמשיחא, אשר בת כמה באמה להוסיף עליה בשמירת התורה והמצוה" (אגרות קודש חלק ט"ו, איגרת ה'תק"י"ג).

"פאה נכרית הוא ענין שנוגע לבנים ובני בנים, לפרנסה ובריאות, כדאיתא בזוהר, שהדבר נוגע לבני חיי ומזוני. אין לשאול מדוע פלונית ופלונית אינה חובשת פאה נכרית ואינה נוהגת כראוי, ומכל-מקום טוב לה בבני חיי ומזוני והצלחה בכל ענייניה. ראשית, אין אדם יודע מה קורה אצל זולתו, ואיזה צרות יש לו, שהרי אף אדם אינו מספר לחבירו מה מתרחש אצלו. ושנית, אין להביט ("פארקוקן זיך") על הזולת, אלא יש לקיים את ציווי הקב"ה..."

היה אצלי סטודנט מקולג', ואמר לי שאינו מניח תפילין ואינו לובש ציצית, משום שאינו מבין בשכלו מדוע יש לעשות כן. הסיבה היחידה שאין רוצים לחבוש פאה נכרית היא - משום **שלא מבינים בשכל האישי שיש צורך בזה** [מחמת שאין הבדל בין מראה הפאה למראה השיער הטבעי, והפאה לעיתים מוסיפה יופי]. מדוע אין סומכים על הקב"ה? כשמצווים "להשקיע דולר אחד", ומבטיחים תמורתו "מאה אלף דולר" - הרי אפילו על הספק כדאי לעשות זאת!...

הטענה שלא סוכם על דבר חבישת פאה נכרית מקודם (קודם החתונה) - אינה טענה כלל: וכי זהו ענין שצריך לעשותו כדי לקיים הבטחה? דבר זה צריך לעשות - משום שהוא מביא הצלחה ואושר אמיתי לבעל, לאשה, לבנים ולבני בנים.

פעם היו מגלחים את הראש לגמרי, מאוחר יותר נעשה המנהג לחבוש פאה נכרית ע"ג השיער. ובפרט בזמננו, **שאפשר להשיג פאה נכרית בכל הצבעים, והיא נראית יפה עוד יותר מהשיער שלה עצמה**, תתבונן האישה בעצמה (ואין צורך לשם כך בהתבוננות גדולה של שעה או מחצית השעה) מהי הסיבה האמיתית לכך שהיא אינה רוצה לחבוש פאה נכרית אלא מטפחת - כיון שהיא יודעת שבנוגע לפאה נכרית אין ברירה להסירה... מה שאין כן בנוגע למטפחת יודעת היא שיש לה ברירה, שביכולתה **להסיטה למעלה יותר ויותר**, או לפעמים להסירה לגמרי. ודבר זה ידוע הרבה מהמציאות. יכולה היא לטעון, שהיא תלך לבושה במטפחת כראוי. בודאי שטוב הדבר אם יהיה כך, אבל מהמציאות יודעים שאין הדבר כן" (תורת מנחם חלק י"ב עמ' קפ"ח, שיחת ר"ח אלול תשי"ד. שיחה זו הובאה גם בספר "ליקוטי שיחות" חלק י"ג עמ' קפ"ח ואילך).

"זה איזה זמן שהנני מתייעץ בעצמי אם לכתוב על דבר הענין דלהלן, אבל סוף סוף באתי לידי החלטה כי אין לי ברירה אחרת ומוכרחני מצדי לכתוב. **מוכרח הדבר**

אשר בתו תחי' תלבש פאה... ואף שכותב הנני בלשון הקודש, הנה בטח יוכל להסביר זה הן לעצמו והן לבתו וזוגתו תחיינה... הנני בתקוה לקבל ממנו ידיעה בהקדם היותר אפשרי, אשר נסתדר הדבר בכי טוב, ובוודאי אשר יהיה זה צינור וכלי נוספים להמשכת וקבלת ברכות ה' יתברך להזוג הצעיר בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות. מוסגר פה העתק מכתב לאגודת נשי ובנות חב"ד, ומה שנוגע גם כן להנ"ל (אגרות קודש חלק ז, איגרת א'תתצ"ב).

"נצטערתי במש"כ במכתבו שעוד לא באה ההזדמנות לנסוע להזמין פאה. ולפלא עליו שמחמיץ את הדבר כל כך, ובפרט שידוע לו המבואר בכמה מקומות בחסידות, ומובן גם כן בשכל אנושי, אשר כל רגע ורגע אפשר לקנות בו עולם מלא או ח"ו להיפך, ואם כן כל רגע ורגע העובר ואינו עושה בענין הנ"ל, הרי היתה בידו לבנות עולם, היינו להמשיך עי"ז תוספת קדושה בכל העולמות, כמובן מאגרת התשובה לרבינו הזקן פרק י"ב, ומפני התרשלות לא נעשה כזה. אבל אין צועקין על העבר, ועכ"פ עתה עליו **להזדו ככל האפשרי בזה**, וזהו ג"כ הטעם שהנני שולח מכתבי זה במשלוח מיוחד. בטח ידוע לו שיש עי"י "מחנה ישראל" **קופה מיוחדת לגמ"ח על ענינים כאלו**, והתשלומים הם בתנאים נוחים, ואם זה העיכוב עד עתה חבל שלא גילה את זה, וכבר היה הדבר מסודר מכבר" (אגרות קודש חלק ו', איגרת א'תתל"ב).

"בנועם קבלתי מכתבו מל"ג בעומר, ונהניתי במאד לקרות בו ממה שכתב שהוא וזוגתו שיחיו רואים השגחה פרטית בעיני בשר שלהם, וצריך היה להסביר לזוגתו תחי' את הענין בביאור יותר, אשר כיון שראתה במוחש איך שהפאה הביאה לה ברכה והצלחה, הרי **צריכה להיות עינה טובה גם בשל אחרים** וכמאמר רבותינו ז"ל במדות נותני צדקה, ולהשפיע גם על סביבתה בכיוון זה" (אגרות קודש חלק ז', איגרת ב'קי"ב).

"נתקבל הפ"נ שלו... ומה שנוגע ביותר... כיון שזהו ענין שבגלוי, ובפרט במחנו, שכפי השמועה התחילו להרגיש איזה חלישות בזה, היינו בענין לבישת הפאה, ובמילא צריך בזה **תקיפות אשר אי אפשר בלאו הכי, כי אם שתלבש ותשא פאה דוקא**, ובלי ספק אשר הרצון שלו ימציא אצלו אותיות המתאימות שיבוא לפועל ויצליח" (אגרות קודש חלק ה', איגרת א'תל"ב).

"מצער אותי ביותר מה שכנראה בענין הפאות נעשית הזזה בזעיר אנפין, והרי ידוע שכל אתערותא הבאה מבחוץ צריך לנצלה בשעת מעשה, משא"כ כשעובר משך זמן. ומה שכתב אודות דוחק המצב וכו', הנה האמנם אי אפשר היה להשיג הלוואות בקופות גמ"ח של אנ"ש, שכפי הנודע לי הנה ישנה באגודת חב"ד שע"י כת"ר שליט"א אצל הו"ח כו' הר"ד גינזבורג ושנים או שלשה בירושלים עיה"ק ת"ו"

(אגרות קודש חלק י', איגרת ג'קע"א, שנשלחה לרב דכפר חב"ד, הרב שניאור זלמן גרליק זצ"ל).

"שמחתי לקבל פרישת שלום מכם, וגם את הבשורה הטובה שמהיום והלאה היא חובשת פאה. והשי"ת יעזור לכם ע"י קיום הבטחתו (זוהר חלק ג' דף קכ"ו ע"א) להתברך בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, **בעותרא, בבנים ובני בנים**. ובפרט בימים שבין פורים ופסח, שנשי ישראל פעלו לעצמם וליהודים בכלל והביאו בזה ניסים בעולם, ימים אלו הינם ימי סגולה מיוחדים להצליח בכל הנ"ל" (אגרות קודש חלק ח', איגרת ב'תקנ"ה. מאידיש: "אגרות קודש מתורגמות" חלק ב' עמ' ק"ב).

"נודעתי שהיתה כבר ההתראות של בתו... שתח"י עם ב"ג שיחיה, והנני לברכם בזה בברכת מזל טוב שתהיה ההתקשרות בשעה טובה ומוצלחת, והוא וזוגתו שיחיו ירוו מהם ומשאר ילידיהם שיחיו רוב נחת ועונג, אידישן און חסידישן נחת. אבל מאידך גיסא אמרו לי, שיש חשש שנחלשה אצל בתו שתח"י החלטתה ללבוש פאה נכרית. איני יודע איזה השפעה פעלה חלישות החלטתה זו, אבל בטח משתדלים באופן המתאים ובניחותא לראות שתקיים את ההבטחה על דבר זה" (אגרות קודש חלק ד', איגרת תתקל"ד).

"במענה על מכתבו מיום ג', בו כותב אודות הצעת הנכבדות עם מרת... ונכונה ההצעה, כמובן לאחר שתקבל על עצמה הנהגת ביתם באופן חסידותי, לבישת פאה וכו'. ויהי רצון שיהיה בשעה טובה ומוצלחת" (אגרות קודש חלק ט"ו, איגרת הישל"ג).

"אם היו שומעין לדברי, היינו... בהנוגע לפאה (ע"פ המבואר בזוהר ח"ג קכ"ו ע"א), כבר היה נראה **שינוי ממש במציאות הפרנסה**, נראה בעיני בשר אפילו" (אגרות קודש חלק י', איגרת ג'רס"ו).

"בהמשך לביקורה עם בעלה ובניהם שליט"א כאן, בו התבטא שהענין הידוע [לבישת פאה. מצויין בהערה למטה] היה קשור בקישויים, שכנראה זה היה ביאור על עיכוב הענין עד עתה.

אבל נודע הבטחת חכמינו במשנתם, לפום צערא אגרא, ובפרט שכאשר מתבוננים בהענין, רואים אשר הצער יותר בדמיון מאשר במציאות, ובפרט בהעריך שכר הדבר, ובלשון הזוהר הקדוש (ח"ג קכ"ו, א) בשכר הדבר, וזה לשונו: אי עבדת כן בנהא יסתלקון דחשיבו על שאר בני עמא, בעלה מתברך בכולא, בעותרא בבני בנים, נוסף על שכרה עצמה, שכרה מצד הענין ושכרה מפני שממשיכה שפע ברכה לכל בני ביתם.

ובוודאי יקיים השם יתברך ויתעלה הבטחתו האמורה, והיא ובעלה שיחיו יגדלו את ילדיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, מתוך הרחבה אמיתית בגשמיות וברוחניות גם יחד" (אגרות קודש חלק טז, איגרת ה'תתקפ"ה).

"לפני שבועות אחדים הראה השי"ת את חסדו במה שקרה לה שאפשר לקרוא לזה בשם נס, באופן נורמלי זה צריך לעורר הכרת תודה להשי"ת, שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות. והתודה צריכה לבוא לידי ביטוי בדרך שהשי"ת רוצה, ורצונו נאמר באופן מדויק לכל ישראל ללא הבדל בין איש לאשה בתורתו הקדושה. ולכן קויתי שזה יעורר אצל רצון ללבוש **פאה שלימה**... והנני מקוה שאקבל ממנה בשורה טובה, שכבר לבשה פאה שלימה לפחות מהיום והלאה, כמנהג בנות ישראל הכשרות, וגם שמנצלת את השפעתה להשפיע על סביבתה בכלל ועל הקרובים אליה בפרט שיתנהגו כפי שהשו"ע מורה, והשי"ת יעשה מאושרים" (אגרות קודש חלק ט', איגרת ב'תרל"ז. מאידיש: "אגרות קודש מתורגמות" חלק ב' עמ' קי"ג).

"בעזרת השם יתברך התקבלו לאחרונה התנהגויות והנהגות מסויימות בין אנ"ש, ונשות אנ"ש בפרט, שעד עתה, מפני סיבות שונות, לא כולם נהגו כן. וכמו כל דבר שהוא חדש, קל להרוס אותו ח"ו, לכן גדולה באופן יוצא מן הכלל הזכות של כל אחד התורם את חלקו לחזק זאת. מצד שני - קל יותר לפעול זאת בעצמו, גם אם עד עתה לא העריכו את זה לפי החשיבות האמיתית, כשמתחשבים בכך שאין זה ענין פרטי אלא יש לזה השפעה, במידה ידועה, על כל החוג. לכן, מבלי להיכנס לסיבות שמנעו עד עתה את ההנהגה של דברים מסויימים בבתי אנ"ש, בלבושים ובחינוך הבנים, רצוני להדגיש לכן שוב, שמהיום ואילך **על כולן, ללא יוצא מן הכלל, להתאחד עם נשות אנ"ש הלובשות פאה**" (אגרות קודש חלק י', איגרת ב'תתק"ע. מאידיש: "אגרות קודש מתורגמות" חלק ב' עמ' קמ"ו. הובא גם בליקוטי שיחות חלק כ"ג עמ' שמ"ט. איגרת זו נשלחה לכמה ארגוני נשים).

"בנועם קבלתי מכתבו אשר זוגתו תחי' הסכימה ללבוש פאה, ויהי רצון מהשי"ת אשר תעשה זאת בלב שמח ובעגלא דידן תראה בעיני בשר תוספת ברכה והצלחה בענינה הן הכללים והן הפרטים בבריאות הנכונה ובפרנסה לו ולכל ב"ב שיחיו" (אגרות קודש חלק ו', איגרת א'תקנ"ב).

"מצינו בגמ' בסוף מסכת סוטה אודות העניינים שיהיו בעקבות משיחא, "בת קמה באמה וכלה בחמותה". וע"פ המבואר בליקוטי תורה בנוגע ל"תוכחה", ש"אף לפני הנראה... הם קללות, לפי האמת אינם רק ברכות", יש לומר שכן הוא גם בנוגע לתורה שבעל פה, שגם העניינים הבלתי רצויים הם באמת ברכות, ובנדון דידן - שיהיה הענין "בת קמה באמה וכלה בחמותה" שבאופן **שאמה וחמותה תלמדנה מהבת והכלה** עניינים של קדושה, כמו בנוגע לפאה נכרית" (תורת מנחם חלק י"א, שיחת פרשת בשלח תשי"ד).

"לכתבה אודות כיסוי השערות שלה, אין בזה כל שאלה כלל, כיון שה' אמר ברור שלטובת האשה ובעלה וילדיהם שיחיו שלא תהיינה שערות ראשה גלויות, ודאי אשר כן הוא ואי אפשר שע"י קיום מצוות ה', יבוא כאב ראש או הדומה לזה! לדוגמא, לכתבה אשר לובשת פאה נכרית בא כאב האמור, אפשר: א. שזהו שקר היצה"ר, שאינו רוצה שיקיימו מצוות ואינו רוצה שתבאנה ברכות ליהודים. ב. באם אמת הוא, הרי זה ראיה שלטובתה תגזוז שערותיה שתהיינה קצרות, אז ודאי שלא יהיה כאב ע"י הפאה נכרית. לפלא שאחרי שראתה בגלוי ברכת ה' ונסיו בהולדת הבן שיחיה, שואלת בהענין" (ליקוטי שיחות חלק ל"ג, הוספות - דף רס"ד. מענה לאשה הטוענת שיש לה כאבי ראש בגלל לבישת הפאה, ממכתב כ"ב טבת תשד"מ).

"וכוונתי בזה, מה שנדמה לי כבר כתבתי לו, ענין הפאה בביתו, וכפי שכמדומני כבר רמזתי לו, שהדבר אינו משתנה ובודאי אינו נהיה מתוקן, על ידי זה שמעלימים עין ממנו, והשם יתברך לפניו נגלו כל תעלומות. והצער בקשר לזה מובן, על פי הזוהר הקדוש (מובא באחרונים שו"ע או"ח) חלק ג' קכ"ו ע"א, בעיא איתתא לאיתכסא בזיוותא דביתא (מזה מובן עד כמה עוד יותר מחוץ לבית) ואי עבדת כן... בנהא יסתלקן בחשיבו וכו', מתברך בכולא בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבניי בבני בנין, ע"ש היטב.

רצוני להדגיש שוב, שאין כאן מינה ומקצתה של ענין של קפידא, אלא צער וכאב... ויהי רצון שסוף כל סוף כל אחד מאיתנו יראה כיצד הקב"ה משפיע ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות, ויעשה את הכלים הנחוצים לקבל ולנצל את הברכה במלוא היקפה.

ובבואנו מחודש הגאולה חודש תמוז, גאולת רבנו נשיאנו [הרי"צ זצ"ל] וגופא בתר רישא אזיל, יגאל כל אחד ואחד מאיתנו בתוך כלל ישראל מכל עניינים המבלבלים ויוכלו לעבוד השי"ת בשמחה ובטוב לבב" (אגרות קודש מתורגמות, חלק ג - איגרת וי-תל"ו - מתוך כרך י"ז עמ' רפ"ח).

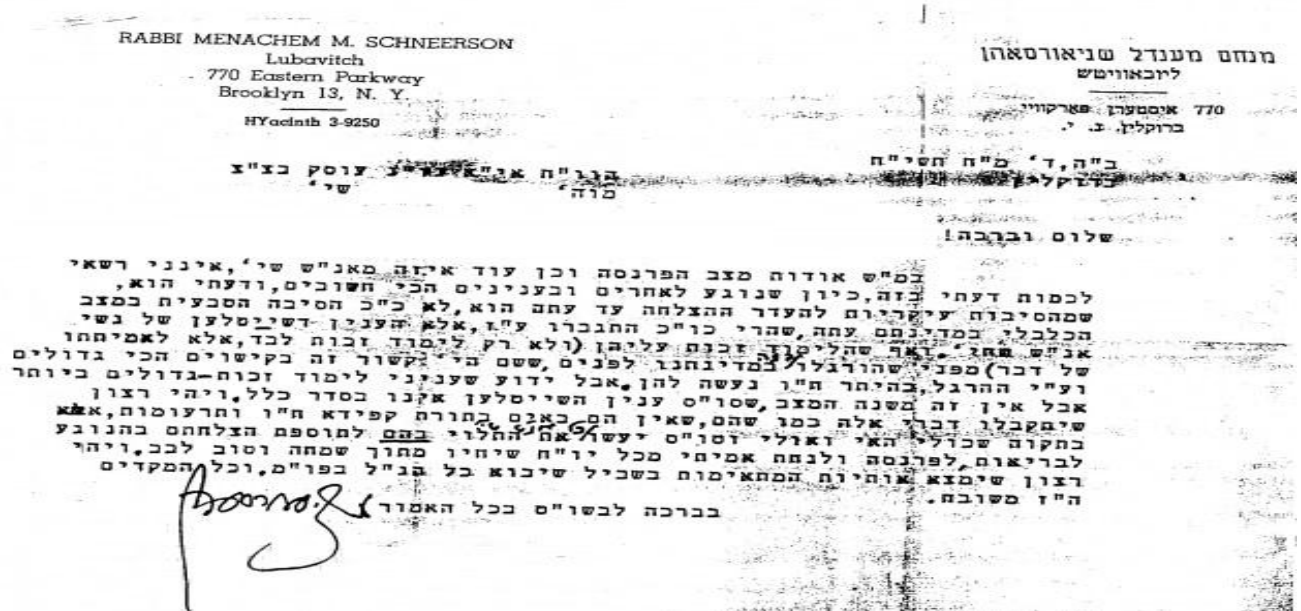
"יגמרו השידוך בשעה טובה ומוצלחת, באם הוריה שיחיו גם כן מסכימים על זה, אבל בכדי למנוע שקלא וטריא לאחר זה - כדאי שידברו לא רק במושגים כלליים "ע"פ תורה ומצוות" וכיו"ב, אלא גם בפרטים: פאה, שיעור בתורה בכל יום, וכמה, ואיפה" (אגרות קודש חלק כז, איגרת י"תצב).

"במה שכותב **אודות מצב הפרנסה** וכן עוד איזה מאנשי שלומינו שיחיו, אינני רשאי לכסות דעתי בזה, כיון שנוגע לאחרים, ובענינים הכי חשובים, ודעתי היא, שמהסיבות העיקריות להעדר ההצלחה עד עתה הוא, לא כל כך הסיבה הטבעית

במצב הכלכלי במדינתם עתה, שהרי כמה וכמה התגברו על זה, אלא הענין דשייטלען [=הפאות] של נשי אנשי שלומנו תחיינה.

ואף שהלימוד זכות עליהן (ולא רק לימוד זכות לבד, אלא לאמתו של דבר) מפני שהורגלו במדינתנו לפנינו [=רוסיה], ששם היה קשור זה בקישויים הכי גדולים ועל ידי ההרגל [ללכת בגילוי ראש] כהיתר ח"ו נעשה להן. ידוע שעניני לימוד זכות גדולים ביותר, אבל אין זה משנה המצב, שסוף סוף ענין הפאות אינו בסדר כלל.

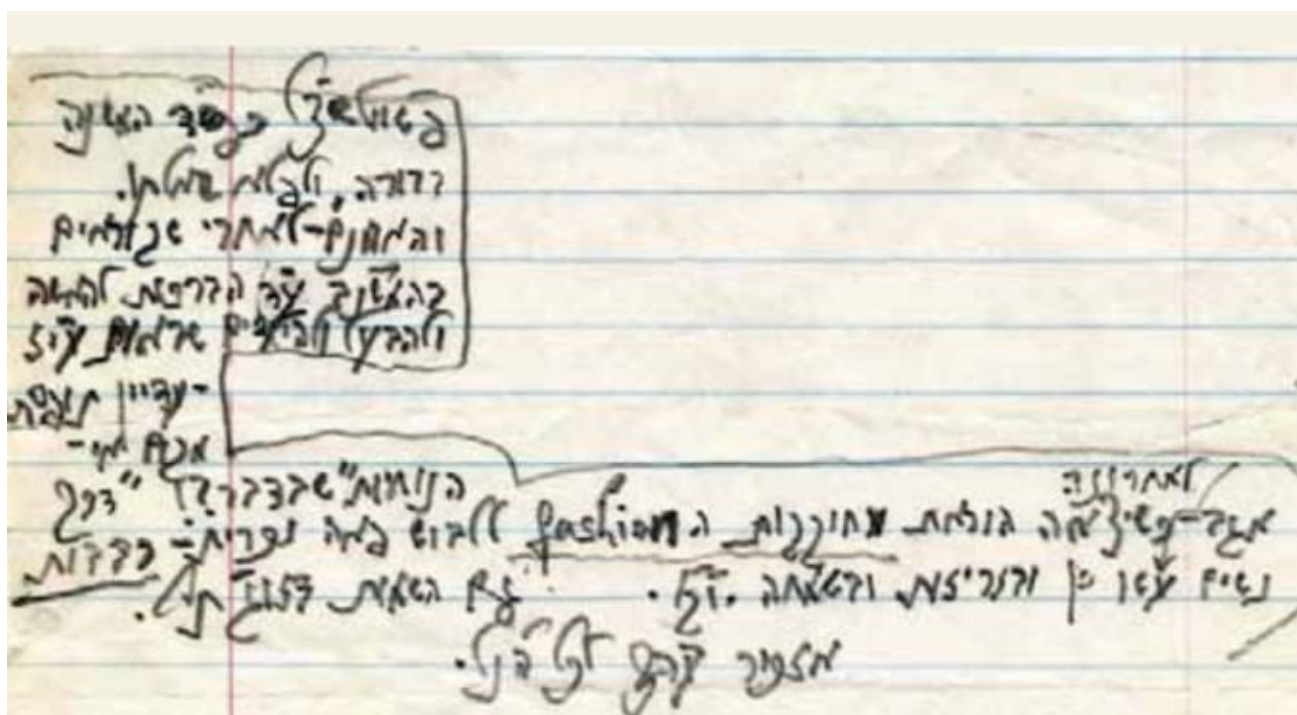
ויהי רצון שיתקבלו דברי אלה כמו שהם, שאין הם באים בתורת קפידא ח"ו ותרעומות, אלא בתקוה שכולי האי ואולי וסוף סוף יעשו כל אנ"ש שיחיו את התלוי בהם לתוספת הצלחה בהנוגע לבריאות, לפרנסה ולנחת אמיתי מכל יוצאי חלציהם שיחיו מתוך שמחה וטוב לבב" (צילום המכתב פורסם לאחרונה).

מכתב נוסף: "פשוט שצריך להיות כפסק דין המשנה ברורה, ולפלא שאלתו.

והאומנם - לאחר שקוראים בהמשנה ברורה על דבר הברכות להאשה ולהבעל ולהילדים שבאות על ידי זה, עדיין תופסת מקום "אי-הנוחיות" שבדבר?

דרך אגב - לאחרונה כשיצאה הוראת מחוקקות הFashion [=האופנה] ללבוש פאה נכרית - רבבות נשים עשו כן ובזריזות ובשמחה. וק"ל" (קובץ "תשורה" סיון תשע"ג, במענה לאשה ששאלה מה לעשות עקב כך שהפאה גורמת לה אי נוחות).

מקורות נוספים:

"חתן וכלה נכנסו פעם ל'יחידות' לפני חתונתם, וביקשו ברכה. הם הוסיפו לבקש שהרבי יהיה המסדר קידושין (במשך מספר שנים לאחר תחילת הנשיאות, הרבי היה מסדר קידושין בחופות החסידים, לאלו שעמדו בתנאים מסויים שהציב). הרבי פנה אל הכלה ושאל האם תלבש פאה נכרית אחרי החתונה, שכן כידוע הרבי הקפיד על כך גם באותם ימים שהדבר היה פחות מצוי מכפי שהוא היום. הכלה השיבה בשלילה באמרה כי תלך עם מטפחת.

הרבי לא היה שבע רצון, והגיב כי טבע המטפחת לרדת מעל הראש. הכלה אמרה שאכן תיזהר להחזירה למקומה במקרה כזה. הרבי לא קיבל את דבריה, ואמר שהנסיון הראה **שלא ממהרים להחזיר את המטפחת במקרה שהיא נשמטת**. מכל מקום, אם הכלה אינה מוכנה ללבוש פאה, "לא אוכל להיות מסדר הקידושין", אמר הרבי.

נראה שהחתן והכלה דנו בנושא בימים הבאים, שכן בבוקר יום החופה ניגש החתן אל הרבי שעה שהגיע לבית מדרשו, ואמר שהכלה ביקשה למסור כי החליטה ללבוש פאה, ולכן היא מבקשת שהרבי יסכים להיות מסדר הקידושין. הרבי הגיב ואמר "כעת כבר מאוחר בשביל זה". "והרי השעה עכשיו רק עשר בבוקר, והחופה תהיה בערב?" תמה החתן. הרבי השיב "בוודאי אין כוונתך רק בנוגע אלי, אלא גם מה שמצטרף אלי שעה שאני מסדר קידושין, ובשביל זה כבר מאוחר..." ("סיפורים מחדר הרבי" שסופרו ע"י מזכיריו, דף מ'. סיפור זה הובא במקומות רבים).

הרב שמואל מלונדון מספר, "לפני חתונתי ביקשתי מהרבי שיסדר אצלנו את הקידושין, ואכן הרבי רמז שכך יהיה. ואז פתאום בא אלי הרב חדקוב (המזכיר), ושאל אותי כמה דברים (היה מובן שהוא שואל בתור שליח מהרבי). בין השאר הוא רצה גם לדעת אם יש לכלה לכל הפחות שתי פאות, שאז כשמנקים אחת קיימת השניה. עוד שאל ממתי תלבש הכלה את הפאה, בהתכוונו לכך שהכלה צריכה לחבוש את הפאה עוד קודם החופה" (מקדש ישראל, דף רצ"א).

"כל ענין שרבינו מעורר עליו, הוא מאוד דורש אותו, כמו בענין כיסוי השערות בפאה, אשר פעם אמר, שהוא יצליח בענין **במסירות נפש**. ופעם אחת כשנתן ברכה ארוכה לאחד התמימים, אמר בסוף: כל זאת - שיהיה פאה, ובאם לאו - אין לכך כל קשר אלי" (יומנו של החסיד ר' משה לברטוב, שנת תשי"ד).

מספר הרב ראובן דונין זצ"ל, שרעייתו הייתה ממשפחה של יוצאי הונגריה, והקפידה לכסות ראשה במטפחת באופן שלא ראו אף שיערה אחת לחוץ (כדעת החת"ס), ובמכתב ענה לה הרבי "במענה לשאלותיהם... נכון שתלבש פאה נכרית, כמנהג נשי חב"ד" (מקדש מלך ח"א, דף רל"א).

גב' פרידה קוגל מברוקלין ניו יורק, מספרת. "בשנת תש"ל היה לי עסק קטן בברוקלין לסירוק פאות. עבדתי מאוד קשה והתפרנסתי בצמצום רב. כשנכנסו ליחידות אמר לי הרבי שלא אדאג כי העסק שלי הוא עסק טוב מאוד, באשר כל אשה צריכה שיהיה לה פאה אחת לחול ופאה אחת לשבת. עוד הוסיף הרבי, שיגיע זמן **שהחנויות של הפאות מכל העולם** יזמינו אצלי את הפאות... הדברים של הרבי היו תמוהים, כי בכלל לא היה נהוג לקנות פאה מיוחדת לשבת (בקושי השיגו כסף לפאה אחת). וגם מה שאמר שיזמינו אצלי מכל העולם, זה נראה לי לכל היותר כבדיחה... והנה ה' עזר, הקמתי בית חרושת לפאות, ומכל העולם רוכשים אצלי את הפאות. פעם קיבלתי טלפון ממישהי שהציגה את עצמה בתור "גברת שניאורסאהן"... הבנתי מיד שזו הרבנית חיה מושקא ז"ל. היא אמרה לי בפשטות: "אני רוצה להזמין אצלך פאה". קבעתי איתה זמן ונסעתי אליה הביתה עם כמה דוגמאות. היא קנתה אצלי פאה, ומאז קנתה פעמים רבות" ("לקט שכחת הפאה", דף ק"ט).

"את הדברים דלהלן שמעתי בטלפון מפי הגברת זלדה נעמעס [ז"ל, אשת חינוך ידועה מחסידי חב"ד] מברוקלין ניו יורק. "כשהגענו לארה"ב מאירופה בשנת תשי"ח לאחר נישואינו, נכנסנו אל הרבי ליחידות. אני לבשתי כובע וחצי פאה, ולא ראו לי אף שיערה אחת משערותי. במהלך היחידות וכו' אמר הרבי: "צריך ללבוש פאה"! אני עדיין לא קלטתי אז מה זה "רבי" ונסיתי להתווכח, ואמרתי: "כל השערות שלי מכוסות, והשערות שרואים זה חצי פאה". והרבי ענה: אבל צריך ללבוש פאה! חצי

פאה זה כמו חצי בריאות". והמשיך: "עבור לבישת פאה מובטח בריאות, פרנסה ונחת מהילדים ומהנכדים... ומה עוד את רוצה"? עניתי לרבי: "זה מספיק". ואז אמר הרבי: "תמצאי כאן מישהי שהיא מבינה בזה, והיא תלך איתך לקנות פאה יפה, שמי שתראה את זה תרצה גם היא ללבוש פאה". ובפנותו לבעלי אמר הרבי: "לך לרב חדקוב, הוא ילווה לך כסף לפאה יפה עבור אשתך". כמובן שאחרי ברכות כאלו, אין אני יוצאת מפתח ביתי עם מטפחת. אפילו כשאני יורדת להוציא את הזבל החוצה, גם אז אני לובשת את הפאה" (שם, דף ס"ג).

"השבוע ביקרה אצלנו מרת פרוס, חמותו של שלום לברטוב ומרדכי דובינסקי, וסיפרה דבר נפלא מכ"ק אדמו"ר. אחד הבעלי בתים בבית הכנסת בו משמש שלום לברטוב בתור שמש, יש לו ילדה בת אחד עשרה, ול"ע נשרו שערותיה באופן מבהיל עד שהיתה מתביישת לצאת החוצה. היו איתה אצל הרבה רופאים וגם אצל אדמו"רים, אבל ללא הועיל. ויעצם שלום לברטוב שילכו לכ"ק אדמו"ר וישמעו לעצתו. כ"ק אדמו"ר אמר להם שבאם תקבל הילדה על עצמה, אשר כשתגדל ותינשא תלבש פאה נכרית, יעזור לה השי"ת שיגדלו שערותיה. היא הבטיחה וקיבלה על עצמה, וכעבור זמן התחילו שערותיה לגדול, וכעת יש לה שערות גדולות ונאות" (קובץ תשורה, סיון תמוז תשס"ה).